

การเก็บตัวอย่างดิน เพื่อวิเคราะห์สำหรับการปลูกพืช

จุดประสงค์ของการวิเคราะห์ดิน

- เพื่อให้ทราบถึงความอุดมสมบูรณ์ และปัญหาของดินในแปลงปลูกพืช
- เพื่อให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การใช้ปุ๋ย การใส่ปูนปรับปรุงดิน
- เพื่อให้ใช้วัสดุหรือสารปรับปรุงดินอย่างอื่นให้เหมาะสมตามความจำเป็นเพื่อ ให้การปลูกพืชได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น

การเก็บตัวอย่างดินที่ถูกต้อง

ตัวอย่างดินที่เก็บมาต้องเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของที่ดินแปลงนั้น ถ้าเก็บตัวอย่างดินไม่ถูกต้อง ผลการวิเคราะห์ก็จะไม่ตรงกับสมบัติของดิน ทำให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยและการจัดการดินจะผิดพลาดทั้งหมด หลักสำคัญของการเก็บตัวอย่างดินมี ดังต่อไปนี้

1. ช่วงเวลาในการเก็บตัวอย่างดิน ควรเก็บดินหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว หรือก่อนเตรียมดินปลูกพืชครั้งต่อไป เพื่อให้จัดการ/ปรับปรุงดิน เช่น การใส่ปูน การไถกลบอินทรีย์วัตถุ การใส่ปุ๋ยรองพื้น เป็นต้น ได้ทันต่อการเพาะปลูกในฤดูต่อไป

2. ลักษณะพื้นที่เก็บตัวอย่างดิน ไม่ควรเปียกแฉะหรือมีน้ำท่วมขัง แต่ถ้าแห้งเกินไปดินจะแข็ง ดินควรมีความชื้นเล็กน้อยจะทำให้ซุดและเก็บได้ง่ายขึ้น

3. พื้นที่เก็บตัวอย่าง หลีกเลี่ยงหรือเก็บตัวอย่างดินให้ห่างไกลจาก บริเวณที่เคยเป็นบ้าน หรือโรงเรือนเก่า จอมปลวก บ้านเรือน อาคาร ที่อยู่อาศัย คอกสัตว์ และบริเวณจุดที่มีปุ๋ยตกค้างอยู่

4. อุปกรณ์ที่เก็บตัวอย่างดินต้องสะอาด ไม่เปื้อนดิน ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืช หรือสารเคมีอื่น ๆ

5. จุดบันทึก ต้องบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอย่างดินของแต่ละตัวอย่างให้มากที่สุดเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการให้คำแนะนำการจัดการดินให้ถูกต้องที่สุด

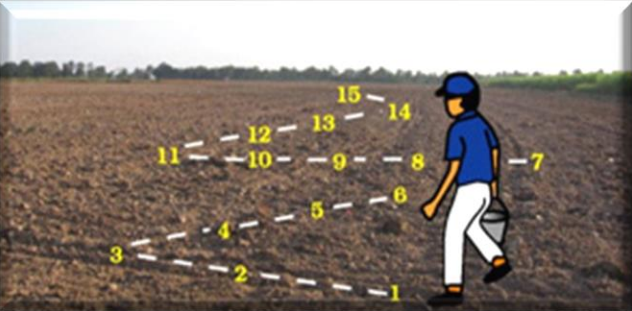

วิธีเก็บตัวอย่างดิน

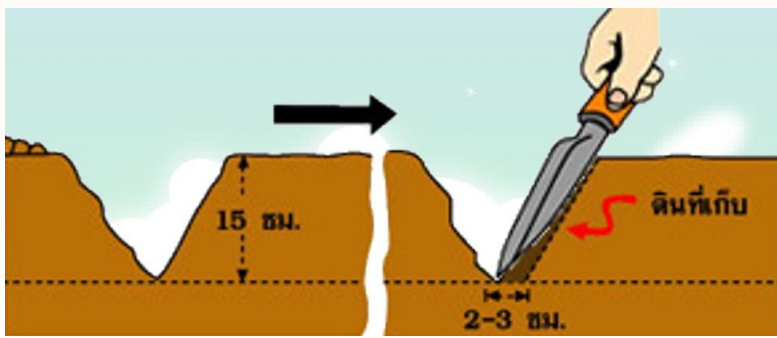
1. **เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็น** ได้แก่ อุปกรณ์สำหรับขุดหรือเจาะเก็บดิน เช่น พลั่ว จอบ และเสียม ภาชนะที่ใส่ดิน เช่น ถังพลาสติก กล่องกระดาษแข็ง กระบุง ผ้ายางหรือผ้า พลาสติก และถุงพลาสติกสำหรับใส่ตัวอย่างดินเพื่อส่งไปวิเคราะห์

2. **ขนาดของแปลงที่จะเก็บตัวอย่างดิน** ไม่จำกัดขนาดแน่นอน ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ โดยแต่ละอาณาเขตควรมีคุณสมบัติและสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน (ที่ราบ ที่ลุ่ม ที่ดินที่ลาดชัน เนื้อดิน สีดิน) ชนิดพืชที่ปลูก การจัดการดิน และการใช้ปุ๋ย/ปูนที่ผ่านมา แปลงปลูกพืชที่มีความแตกต่างดังกล่าว จะต้องแบ่งพื้นที่เป็นแปลงย่อย โดยเก็บตัวอย่างแยกกันเป็นแปลงละตัวอย่าง ขนาดของแปลงในพื้นที่ราบ เช่น นาข้าวขนาดไม่ควรเกิน 25 ไร่ พื้นที่ลาดชันขนาดแปลงละ 10-20 ไร่ พืชผักสวนครัว ไม้ดอกไม้ประดับ ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ที่ปลูก

3. การสุ่มเก็บตัวอย่างดิน จากแปลงที่จะเก็บตัวอย่างดิน ควรเก็บกระจายให้ครอบคลุมทั่วแปลง โดยมีจำนวนจุดเก็บตัวอย่างดินในแต่ละแปลง ๆ ละ 15-20 จุด ก่อนขุดดินจะต้องถางหญ้า กวาดเศษพืช หรือวัสดุที่อยู่ผิวหน้าดินออกเสียก่อน (อย่าแฉะหรือปาดหน้าดินออก) แล้วใช้จอบ เสียมหรือพลั่ว ขุดหลุมเป็นรูป V ให้ลึกในแนวตั้งประมาณ 15 เซนติเมตร หรือในระดับชั้นไทรพรวน (ยกเว้น สนามหญ้าเก็บจากผิวดินลึก 5 เซนติเมตร และไม้ยืนต้นเก็บจากผิวดินลึก 30 เซนติเมตร) แล้วแฉะเอาดินด้านหนึ่ง เป็นแผ่นจากพื้นหนาประมาณ 2-3 เซนติเมตร จากปากหลุมถึงก้นหลุม ดินที่ได้นี้เป็นดิน จาก 1 จุด ทำเช่นเดียวกันนี้จนครบทุกจุดที่ต้องการสุ่มเก็บตัวอย่างดิน จากนั้นนำดินทุกจุดใส่รวมกันในถังพลาสติกหรือภาชนะที่เตรียมไว้

วิธีเก็บตัวอย่างดิน			
<p>พืชไร่ นาข้าว พืชไร่กลับ</p>		<p>กวาดเศษพืช หรือวัสดุ ที่อยู่ผิวหน้าดินออกก่อน</p>	<p>แนวตั้งประมาณ 15 เซนติเมตร ความหนา 2-3 เซนติเมตร</p> <p>15 ซม. 2-3 ซม.</p>
<p>ไม้ผล ไม้ยืนต้น</p>		<p>กวาดเศษพืช หรือวัสดุ ที่อยู่ผิวหน้าดินออกก่อน</p>	<p>แนวตั้งประมาณ 30 เซนติเมตร ความหนา 2-3 เซนติเมตร</p> <p>30 ซม. 2-3 ซม.</p>

4. การสุ่มตัวอย่างดินเพื่อการส่งวิเคราะห์ ดินที่เก็บมารวมกันในถังนี้ถือว่าเป็นตัวอย่างดินที่เป็นตัวแทนของที่ดินแปลงนั้น หากดินมีความชื้นจะต้องทำให้แห้ง โดยนำไปผึ่งลม จากนั้นเทดินลงบนแผ่นผ้าพลาสติกหรือ ฟ้ายาง ถ้าเป็นก้อนโตก็บี้ให้เป็นก้อนเล็ก ๆ คลุกเคล้าให้ทั่วสม่ำเสมอ แล้วทำกองดินให้เป็นรูปผาซี โดยทำเครื่องหมาย + บนยอดกองดินเพื่อแบ่งดินออกเป็น 4 ส่วน ชักออกส่วนหนึ่งหนักประมาณ 1/2-1 กิโลกรัม ใส่ในถุงพลาสติกที่สะอาด พร้อมบันทึกรายละเอียดของตัวอย่างดินให้ครบถ้วน แล้วปิดปากถุงให้แน่นใส่ในกล่องกระดาษแข็งอีกชั้นหนึ่ง (ในกรณีที่ส่งแบบพัสดุไปรษณีย์) เพื่อส่งห้องปฏิบัติการต่อไป

วิธีส่งตัวอย่างดิน

- **วิธีส่ง** ตัวอย่างดินที่เก็บมาเรียบร้อยแล้ว สามารถส่งทางพัสดุไปรษณีย์ ขนส่งเอกชน หรือสามารถส่งด้วยตนเอง
- **สถานที่** ส่งไปวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ดินผ่านระบบออนไลน์ e-Service ตรวจสอบดินเพื่อการเกษตร <https://osd101.ldd.go.th/osdlab/> หรือติดต่อด้วยตนเองที่ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1-12 /สำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
- **การรับผลวิเคราะห์** ตัวอย่างดินเมื่อวิเคราะห์เสร็จแล้วจะส่งผลกลับไปให้พร้อมกับคำแนะนำวิธีการแก้ไขปรับปรุงดิน และการใช้ปุ๋ยกับพืชที่ต้องการปลูก ผ่านระบบออนไลน์ สะดวก รวดเร็ว และทันต่อการเพาะปลูก

หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับวิธีการเก็บตัวอย่างดิน และวิธีปฏิบัติตามคำแนะนำจากรายงานผลวิเคราะห์ดิน สามารถสอบถามได้จากเจ้าหน้าที่ หมอดินในพื้นที่ หรือติดต่อไปยังสำนักวิทยาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ โทรศัพท์ (02) 561-4179 หรือสายด่วน 1760 ต่อ 3120

